

Simon Singh: A nagy Fermat-sejtés

Park Kiadó, Budapest, 1999. Fordította Pappné Kovács Katalin

„A világot 350 éven keresztül lázban tartó matematikai probléma szenzációs megoldásának lebilincselő története” – hangzik a könyv alcíme. Hazai – európai – ízlésünknek nem nagyon felel meg az ilyen harsány stílus, szerencsére a könyvre sem jellemző a továbbiakban. Bárhol kinyitva szépen fogalmazott mondatokat találunk benne, amelyek mentesek a túlzó jelzőktől. Nincs is rájuk szükség: a történet maga lenyűgöző, az izgalom átsüt a visszafogott mondatokon. Csak gratulálni lehet a fordítónak, hogy ezt sikerült szép magyar nyelvünkön is visszaadnia.

Nem a Fermat-sejtés bizonyítását találja a könyvben az olvasó, hiszen kellő matematikai felkészültség nélkül ez úgysem lenne érthető. De minden matematikát szerető középiskolás számára különleges élvezet végigkövetni egy-egy egyszerű bizonyítást, leszakítani egy-egy szál virágot az út mentén, amely a bizonyításhoz vezet. A szerző jó arányérzékkel helyezi el ezeket a kisebb-nagyobb tételeket, részben ismert állításokat, bizonyításokat: az érdeklődő olvasót tanítja, de sohasem untatja velük. A könyv középpontjában nem is csak a matematika áll, hanem vele együtt azok az emberek, akik a matematikát csinálják. Akik csupán matematikai tehetségüket, tudásukat tekintve különböznek a többi embertől, egyébként pedig ugyanolyan esendőek, mint mi, valamennyien.

Ezért ajánlható a könyv nemcsak matematikusoknak, hanem másoknak is, akik szeretik az izgalmas történeteket. Persze, van egy veszély, ami minden igényes matematikai előadás sajátja: az előadó olyan alacsony szinten kezdi, amennyire csak lehetséges, s azután meredeken ível felfelé, olyan magasra, ahová már alig bírja követni őt a hallgatóság. Ez a könyv is kellően alacsony szintről indul, ezért aki akarja, át is ugorhatja a Pitagorasz-tételt vagy a Königsbergi hidakat (bár ez utóbbinál egy apró fordítási hibára bukkanhatunk). De mindenki megtalálja magának azt a pontot, ahol élvezi a matematikát, ettől kezdve pedig fogva tartja maga a bizonyítás izgalmas története. Jó szórakozást!

R. Gy.

Bruce Schechter: Agyam nyitva áll! Erdős Pál matematikai utazásai Vince Kiadó–Park Kiadó, Budapest, 1999.

Erdős Pál, a világutazó magyar matematikus 1996 szeptemberében egy varsói szállodai szobában 83 évesen – mégis váratlanul – hunyt el. Élete nagyon különbözött az átlagemberétől, szinte csak a matematikának élt, mégis rengeteg ismerőse volt, közöttük néhány nagyon jó barátja. Az ő elbeszéléseiből, írásaiból és a régóta közzéjón forgó anekdotákból írta meg könyvét a szerző – aki életében soha nem találkozott Erdőssel, és eddig a matematikához sem volt sok köze. A közérthető matematikával fűszerezett életrajzi mű mégis hiteles, és lebilincselően érdekes. Érdekes minden olvasónak, annak is, aki még sohasem hallott Pali bácsiról és annak is, aki többször találkozott vele vagy a történetekben felbukkanó barátaival.

A könyv végére azonban már az olvasó is megismeri azt a nem mindennapi embert, aki prímuszmaival és halmazzaival felülemelkedett országhatárokon, politikán, valláson, pénzen és szerelmen, és olyan szabad volt, mint amilyenek mi csak álmainkban lehetünk.

O.V.

Nemrég jelent meg

Kiss Elemér: Matematikai kincsek Bolyai János kéziratos hagyatékából, Typotex Kiadó, Budapest. (Megjelent angol és magyar nyelven is!)

Péter Rózsa: Játék a végtelennel, Typotex Kiadó, Budapest.

Új kiadása annak a könyvnek, amelyet szerzője elsősorban nem-matematikusan érdeklődésű intellektuális embereknek szánt, amelynek alapja Benedek Marcellel folytatott levelezése volt.

Raymond Smullyan: Seherezádé rejtélye, Typotex Kiadó, Budapest. Bámulatos klasszikus és modern fejtörők.